

POSTANOWIENIE

Dnia 5 października 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner (sprawozdawca)

SSA Roman Dziczek

w sprawie z powództwa Ryszarda O.
przeciwko "F. " Spółce z o.o. z siedzibą w Ł.
o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 5 października 2011 r.,
zażalenia strony pozwanej
na postanowienie o kosztach procesu zawarte w punkcie trzecim wyroku
Sądu Apelacyjnego
z dnia 29 października 2010 r.,

- 1) **zmienia punkt trzeci wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 29 października 2010 r., w ten sposób, że zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej 5417,- (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) złotych z tytułu zastępstwa procesowego i kosztów postępowania oraz zasądza 600 zł (sześćset) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego**
- 2) **odmawia przyznania radcy prawnemu T. B. wynagrodzenia od Skarbu Państwa tytułem udzielonej z urzędu pomocy prawnej powodowi.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 29 października 2010 r. oddalił apelację powoda Ryszarda O. od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie przeciwko F. Spółce z o.o. z siedzibą w Ł. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. Sąd drugiej instancji oddalając apelację powoda, na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył go obowiązkiem zwrotu na rzecz strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego (punkt 3 wyroku).

W zażaleniu od punktu 3 opisanego wyroku Sądu Apelacyjnego strona pozwana zarzuciła naruszenie art. 102 k.p.c., wnosząc o jego zmianę i zasądzenie na swoją rzecz kwoty 7.217 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym oraz zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych. Skarżący podniósł, że w sprawie nie wystąpiła żadna okoliczność, która uprawniałaby Sąd drugiej instancji do odstąpienia od zasady zwrotu kosztów procesu na rzecz strony wygrywającej postępowanie na podstawie art. 102 k.p.c.

W odpowiedzi na zażalenie, pełnomocnik z urzędu powoda wniósł o jego oddalenie i przyznanie mu z funduszu Skarbu Państwa kosztów zastępstwa prawnego, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie, jako zasadne należało uwzględnić.

Należy wskazać, że art. 102 k.p.c. jest przepisem szczególnym, wprowadzającym wyjątek od zasady zawartej w art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd może - w wypadkach szczególnie uzasadnionych - zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami (zasada słuszności).

Sąd Apelacyjny rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 102 k.p.c., w pisemnych motywach tego rozstrzygnięcia nie przedstawił żadnych szczególnych okoliczności, które uzasadniałyby odstąpienie od obciążenia powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz wygrywającego pozwanego. Sąd drugiej instancji ogólnikowo wskazał jedynie na

trudną sytuację materialną i zdrowotną powoda oraz charakter sprawy, nie wyjaśniając w jakich okolicznościach realizują się wymienione podstawy.

Sąd Najwyższy podziela utrwalone orzecznictwo, w którym przyjmuje się stosowanie art. 102 k.p.c. przede wszystkim, gdy sprawa ma wątpliwy i dyskusyjny charakter, dochodzone roszczenie wynika z niejasno sformułowanych przepisów, strona przegrywająca znajduje się w wyjątkowo ciężkiej sytuacji majątkowej, a wytaczając powództwo miała podstawę do przeświadczenia o słuszności dochodzonego roszczenia, (zob. postanowienie SN z 27 kwietnia 1971 r., I PZ 17/71, OSNCP 1971, Nr 12, poz. 222; wyrok SN z 6 grudnia 1973 r., I PR 456/73, OSNCP 1974, Nr 9, poz. 154, wyrok SN z 17 listopada 1972 r., I PR 423/72, OSNCP 1973, Nr 7 - 8, poz. 138). Trudna sytuacja majątkowo - życiowa strony przegrywającej sprawę może być oceniona jako szczególnie uzasadniony wypadek, przewidziany w art. 102 k.p.c., jeśli związana jest z mającym usprawiedliwione w okolicznościach sprawy dochodzeniem roszczenia, (zob. postanowienie SN z 22 kwietnia 2010 r., II CZ 22/10, niepubl.).

W okolicznościach niniejszej sprawy, powód powinien przed wytoczeniem powództwa rozważyć, czy występować na drogę sądową z roszczeniem, zaś po oddaleniu jego żądania mocą wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 kwietnia 2010.r. i po zapoznaniu się z pisemnym uzasadnieniem orzeczenia, zastanowić się, czy wnosić do Sądu drugiej instancji środek zaskarżenia. Sąd Najwyższy podziela stanowisko, zgodnie z którym wierzyciel przed wytoczeniem powództwa obowiązany jest wszechstronnie rozważyć, czy przysługuje mu dochodzone roszczenie, od kogo może żądać jego zaspokojenia i w jakiej wysokości, (zob. postanowienie SN z 29 sierpnia 1975 r., III PZ 10/75, Lex nr 7745).

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. uwzględnił zażalenie w całości, zmieniając punkt 3 wyroku Sądu Apelacyjnego w ten sposób, że zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5.417 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

O kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i art. 108 § 1, zasądając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 600 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy odmówił przyznania ze Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego na rzecz pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla powoda zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym. Należy wskazać, iż pełnomocnik z urzędu sporządził odpowiedź na zażalenie, w której treści wniósł o oddalenie zażalenia strony pozwanej, zażądał przyznania kosztów zastępstwa procesowego, natomiast merytorycznie jedynie podniósł, że powód jest chory, a źródłem jego utrzymania jest świadczenie rentowe. Powyższe okoliczności wynikają wprost z akt sprawy. Okoliczność ta nie uzasadnia przyznania pełnomocnikowi z urzędu wynagrodzenia od Skarbu Państwa. Należy w tym miejscu powołać aprobowany przez skład orzekający Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie, kierunek wykładni przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 21 stycznia 2010 r. (II PK 282/09, niepubl.), uznając, że pomoc prawna udzielana stronie przez ustanowionego dla niej pełnomocnika z urzędu nie może sprowadzać się do bezwzględnego obowiązku sporządzenia środka zaskarżenia, tylko dlatego, że strona zgłosiła takie żądanie. Pełnomocnik taki może bowiem odmówić sporządzenia skargi kasacyjnej. Jeżeli zatem, mimo przekonania, że ten środek zaskarżenia nie zostanie oceniony jako wniesiony skutecznie, decyduje się na jego wniesienie, to nie może domagać się przyznania od Skarbu Państwa kosztów udzielonej pomocy prawnej (por. także postanowienie SN z 20 września 2007 r., II CZ 69/07, OSNC 2008, Nr 3, poz. 41). W niniejszej sprawie, przedstawione stanowisko należało odnieść do sporządzenia odpowiedzi na zażalenie, która nie ma charakteru obligatoryjnego. Pełnomocnik z urzędu powinien rozważyć zasadność opracowania odpowiedzi na zażalenie, a jeżeli to czyni, to zawrzeć w niej rozważania prawne, przekonując do swoich racji i zgłoszonych wniosków. W odpowiedzi na zażalenie pełnomocnika powoda ustanowionego z urzędu to się nie znalazło, trudno więc mówić o udzielonej powodowi pomocy prawnej. Z tego względu wniosek pełnomocnika o przyznanie kosztów od Skarbu Państwa nie został uwzględniony.

